

تاثیر سواد فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران

حمیدرضا خان محمدی^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۲۳

چکیده

این تحقیق در راستای بررسی تاثیر سواد فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران شده است. روش تحقیق به کار گرفته شده در این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر نوع داده‌ها کمی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق عبارت از کلیه مدیران مدارس مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران می‌باشند که تعداد آنها حدوداً ۴۰۰ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش نمونه‌گیری ساده می‌باشد. از جامعه آماری مذکور با توجه به ضوابط نمونه‌گیری (براساس شیوه نمونه‌گیری مندرج در جدول مورگان (تعداد ۱۲۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و سپس با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته در چهار بعد و ۲۴ گویه تنظیم براساس مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت، و گویه‌های مستخرجه در نمونه آماری تحقیق مورد پرسش قرار گرفته است. در بخش آمار توصیفی نیز، توصیف داده‌ها در دو بخش متغیرهای زمینه‌ای و متغیرهای اصلی ارائه گردیده و در بخش آمار استنباطی، جهت بررسی فرضیه‌ها از آزمون آزمون کا اسکوئر (کای دو) استفاده شده است. با توجه به داده‌های تحقیق می‌توان گفت، بین سواد فرهنگی مدیران مدارس و کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

کلید واژه‌ها: سواد فرهنگی مدیران مدارس، کیفیت یادگیری دانش آموزان، آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران

^۱ دانش آموخته کارشناسی ارشد ناپیوسته مدیریت فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

مقدمه

توانایی خویش را برای رقابت و بقا در جهان که خود را مسؤول زندگی ما نمی‌داند، از دست داده‌ایم (تورانی، ۱۳۸۰).

آنها که دهه ۴۰ و ۵۰ را به یاد دارند، اگر اهل کتاب و کتاب‌خوانی بودند، همیشه در کتابفروشی‌ها یا در خانه این و آن، کتاب‌های قطور و پرحجمی می‌دیدند که روی آن نوشته بود، اطلاعات عمومی. به‌راستی این کتاب‌ها کشکولی بود از اطلاعات پایه تاریخی، جغرافیایی، ادبی و اجتماعی و...؛ در آن روزگار که اینترنت و گوگل نبود، همه اطلاعات عمومی موردنیاز جامعه در این کتاب‌ها گرد آمده بود. در آن دوره، سواد فرهنگی به مفهوم عامیانه آن، همین اطلاعات عمومی بود که هرکسی به دلخواه خود می‌توانست آن را به دست بیاورد. اما این تعریف ساده‌ترین و سطحی‌ترین برداشت از سواد فرهنگی است. سواد فرهنگی ارتباط تنگاتنگی با کتاب‌خوانی و خواندن نشریه و روزنامه در یک جامعه دارد. البته در چند دهه اخیر، پدیده‌های دیگری مانند فیلم، تلویزیون و دنیای مجازی و آگاهی از محتوای آنها نیز بخشی از سواد فرهنگی یک جامعه را می‌سازند. بارها شده است که فرهیختگان دل‌سوخته به وضعیت کتاب‌خوانی مردم ژاپن یا کشورهای اروپایی اشاره کرده و حسرت تصویرهایی را خورده‌اند که این مردم در ترن یا اتوبوس یا در پارک نشسته‌اند و کتاب یا نشریه می‌خوانند. در حقیقت این رفتار که فرهنگی است، اشاره به سواد فرهنگی یک جامعه دارد و شاخص‌های آماری نیز نشان می‌دهد تفاوت سرانه خواندن در جامعه آنها با جامعه‌هایی مانند ما، از زمین تا آسمان است و نسبت باسوادی یا بی‌سوادی فرهنگی را در یک جامعه نشان می‌دهد.

سواد فرهنگی شاخص بسیار روشنی برای نقش فرد در جامعه است. هر جامعه‌ای که به نقش فرد اهمیت می‌دهد و مشارکت افراد در آن مهم باشد، بسترهای پرورش سواد فرهنگی را فراهم می‌کند. سواد

دانش‌آموزان قرن بیست و یکم عضو جامعه سازمان یافته‌ای هستند که نیازمند آموزش مهارت‌های سازماندهی گروه‌های رسمی و غیر رسمی در راستای رشد درک فناوری و بهره‌گیری از آن در تنظیم خط مشی‌ها و سیاست‌های آموزشی می‌باشند. شهروندان آتیه نیازمندند که برنامه‌زنگانی خودشان را با خط مشی‌های نوگرایانه از یک سو و رعایت اصول ارتقای کیفیت یادگیری، کمک به ایجاد برابری آموزشی و اعتلای اثر بخشی از سوی دیگر هماهنگ نمایند. تحقیقات اساتید دانشگاه‌های لاول و چک گیل (۱۹۹۶) در زمینه «نقش فناوری نو (اینترنت) در یادگیری و آموزش مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان راهنمایی» نشان داد که دانش‌آموزانی که به شبکه جهانی اینترنت دسترسی داشته‌اند از عملکرد بهتری برخوردار بوده‌اند و دانش‌آموزان با کمک اینترنت می‌توانند برنامه‌های آموزشی خود را با نیازهای جدید تفکر بشر هماهنگ کنند. ارائه فناوری در آموزش منجر به تقویت نقش دانش‌آموزان و بهبود کیفیت تدریس و تقویت مهارت‌های ارتباطی در آنها می‌شود (صیامی، ۱۳۸۲: ۴۵).

از طرفی سلامت هر جامعه به کیفیت نظام آموزشی آن وابسته است. اگر دانش‌آموختگان، ارزش‌ها، هنجارها و مهارت‌های اجتماعی لازم برای شهروندی خوب بودن را نیاموزند و همچنین مهارت‌ها و تخصص لازم برای انجام وظایف فردی و اجتماعی خود را به طور مؤثر و کارآمد فرا نگیرند، واحدهای آموزشی رسالت خود را به انجام نرسانیده‌اند. تحقق این رسالت مستلزم توجه به کیفیت نظام آموزشی است (اسحاقیان و عمادزاده، ۱۳۸۲). درمورد اهمیت کیفیت در آموزش و پرورش دیوید کمپ می‌گوید: آموزش و پرورش باید به تعالی پردازد؛ اگر به کیفیت توجه نکنیم، همه کوشش‌ها و هزینه‌های ما بیهوده است، زیرا نه فقط عمر دانش‌آموزان خود را تباه کرده‌ایم، بلکه

فرهنگی شناخت یک فرد است، از پیشینه یا تاریخ جامعه خود و جامعه جهانی، جغرافیای خود و جغرافیای جهانی، مناسبات اجتماعی و شناخت نشانه‌های فرهنگی و واکنش بایسته و شایسته به آن. برای فردی که سواد فرهنگی دارد، نشانه‌هایی مانند هشدارهای زیست‌محیطی در دل دشت و کوه و جاده‌ها، تنها یک تصویر نمادین خاموش نیست، بلکه هشدار برای تنظیم رفتارهای فرد با محیط است. بنابراین جامعه‌های پیشرفته برای سواد فرهنگی هزینه می‌کنند که به پایداری برسند، جنگل‌ها را نگهداری کنند، آب‌ها را آلوده نکنند، میراث مادی و معنوی را زیر دست و پا له نکنند، خشونت‌های فردی و اجتماعی را کاهش دهند و در نهایت از سواد فرهنگی، افزاری می‌سازند که فرد در آن جامعه احساس پیش‌روندگی و تعالی داشته باشد.

سواد فرهنگی تنها برای فرد نیست و برای ایجاد رابطه میان افراد نیز هست. تصور کنید که شما در مقام یک کارشناس علوم با یک کشاورز در ترن کنار هم نشسته‌اید و مجبور به هم‌نشینی چندساعته هستید. آن چیزی که سبب ایجاد رابطه کوتاه یا بلندمدت می‌شود، دانش و آگاهی مشترک شما از برخی امور است. سواد فرهنگی نقش بی‌بدیلی در هر نوع گفت‌وگویی از هم‌دلانه، انتقادی و هدایت‌گرانه دارد و بسترهای مشارکت فرد را در جامعه ایجاد می‌کند. یکی دیگر از ویژگی‌های سواد فرهنگی، شناخت از فرهنگ دیگری است. شناخت از فرهنگ دیگری روابط فرد را با جهان دیگر یا فرهنگ دیگر سازمان می‌دهد و به او مدارا با فرهنگ‌های دیگری را می‌آموزد. جامعه ما آمیخته‌ای از فرهنگ‌ها و خرده‌فرهنگ‌هاست. پایداری چند هزار ساله جامعه ایران در همزیستی این فرهنگ‌ها و خرده‌فرهنگ‌ها بوده است. اما اکنون هرکدام از ما چه میزان شناخت از فرهنگ مردم دیگر در جامعه خودمان و از فرهنگ‌های دیگر در جامعه جهانی داریم؟ شناخت این فرهنگ‌ها سبب درک و در نهایت احترام

متقابل می‌شود. اگر ما در شهر یا روستای خودمان به کسی به سبب نوع گویش و سخنش بخندیم یا او را به سبب پوشاکش دست بیندازیم، این چیزی نیست جز نشانه بی‌سوادی فرهنگی. سواد فرهنگی مانند همه گونه‌های دیگر سواد، باید در آموزشگاه و از پیش‌دبستان آموزش داده شود. رایج‌ترین افزار سواد فرهنگی نیز هنر کودکان و ویژه ادبیات کودکان است. کتاب‌خواندن کودکان یا کتاب‌خوانی برای آنها، گفت‌وگو درباره محتوای کتاب‌ها، عادت‌دادن کودکان به خواندن نشریه‌های خود، رفتن به کتابخانه برای هم‌کنشی با کتاب، کتابدار و خوانندگان هم‌سطح خود، مشارکت در شناخت و اجرای موسیقی‌های مناسب، دیدن نمایش یا فیلم و نمایشگاه‌های نقاشی، همه آن چیزهایی است که کودکان را در بستر آموزش سواد فرهنگی قرار می‌دهد. عامل اصلی بقای هر جامعه‌ای سواد فرهنگی است. اگر ما جامعه‌ای با سواد فرهنگی داشتیم، آمارهای نابودی جنگل‌ها، خشک‌باری دشت‌ها، آلودگی‌های زیست‌محیطی، ویرانی میراث فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی مان چنین نبود که امروز است.

یادگیری فرآیندی است که در آن رفتارها و مدل‌های ذهنی افراد تغییر می‌کند و افراد به گونه‌ی دیگر می‌اندیشند و عمل می‌کنند. کاری که در آن یادگیری حاصل نشود، کاری بسیار کسل‌کننده خواهد شد. یادگیری مستلزم آن است که افراد دانشی را که در سازمانشان به دست می‌آورند در رفتارشان به کار بندند. یادگیری سه مرحله دارد: شناخت (یادگیری مفاهیم جدید)، رفتار (توسعه مهارت‌ها و توانایی‌های جدید) و عملکرد (انجام کار، به طور واقعی)، یادگیری فردی از طریق مطالعه، مصاحبه، شناخت، تجربه، تمرین و توسعه مدل‌های ذهنی مؤثر در ذهن صورت می‌گیرد، اما یادگیری سازمانی زمانی اتفاق می‌افتد که گروه، یاد می‌گیرد تعامل داشته، دانش را سهیم شده و به صورت جمعی عمل کند، به گونه‌ای که ظرفیت

نیازهای توسعه مسیر شغلی را، حاصل کرده باشد (Baker, 1999).

عمادزاده نیز، کیفیت آموزش را منوط به کیفیت عواملی می‌داند که در ارائه خدمات آموزشی مشارکت می‌کنند: (عمادزاده، ۱۳۷۲).

فراگیر: شامل توانایی‌ها و استعدادهای ذاتی، شرایط محیطی، شرایط اقتصادی و اجتماعی،

مدرس: شامل میزان تجربه و تحصیلات، مسئولیت و تعهد پذیری، حقوق و دستمزد دریافتی،

امکانات و تجهیزات آموزشی: شامل کتابهای درسی، وسایل آموزشی، تجهیزات زیربنایی و پشتیبانی نظام اداری.

آلکین، کیفیت آموزش را بر گرفته از کیفیت عملکرد فراگیر، تدریس مدرسان و تخصیص منابع می‌داند. (ایبلی، ۱۳۸۳) از دیدگاه سالیس منابع کیفیت در آموزش، شامل ارزشهای قوی و هدفمند سازمانی، مدرسان برجسته، مرکز آموزشی مناسب، شناسایی توانمندی‌های فراگیران، تدارک دوره آموزشی مناسب و یا ترکیبی از این موارد بر می‌شمرد. (سالیس، ۱۳۷۲).

مفهوم کیفیت آموزشی

مفهوم کیفیت در بخش آموزش، نسبت به سایر حوزه‌ها، پیچیده‌تر و تعاریف ارائه شده از آن، دارای تنوع بیشتری است و هریک از دانش پژوهان، از منظر خاصی این مفهوم را مورد توجه قرار داده‌اند... کیفیت همچون سایر مفاهیم تعلیم و تربیت ماهیت نسبی داشته و به تناسب موقعیت‌های آموزشی تعاریف مختلفی را می‌توان برای آن لحاظ نمود. بر مبنای اصول کیفیت جامع، کیفیت به معنای تناسب نظام آموزشی (دروندها، فرایندها، برون‌داده‌ها و پیامدها) با حداقل استانداردهای تدوین شده و در صورت عدم وجود استانداردها با اهداف و رسالت‌های آموزشی می‌باشد (اسمعیلی، ۱۳۸۵)

ترکیب شده گروه افزایش یافته و توانایی فهم و انجام عمل مؤثر را به دست آورند (موسوی، ۱۳۹۳)

لذا به منظور توسعه کیفیت یادگیری دانش آموزان در کشور، در این تحقیق به بررسی تاثیر سواد فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران پرداخته می‌شود و سؤال اصلی تحقیق عبارتست از این که: سواد فرهنگی مدیران مدارس تا چه اندازه بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیرگذار است؟

چهارچوب نظری تحقیق

مفهوم کیفیت

هاروی و گرین دیدگاه‌های موجود در خصوص کیفیت را به این شرح بیان نموده اند:

مفهوم کیفیت در آموزش، به راحتی قابل تعریف نیست. پیچیدگی فرایند آموزش و مشخص نبودن اینکه کیفیت در این فرایند چگونه شکل می‌گیرد، تعریف آن را مشکل کرده است. شماری از صاحب‌نظران بر این باورند که مفهوم کیفیت، بدون شکل بوده و بنابراین غیرقابل اندازه‌گیری است. ایوانسویچ معتقد است آنچه در تعریف کیفیت، مرکزیت دارد نظرات مخاطبان است. بر این اساس کیفیت تابع نظر مشاهده‌گر است بنابراین ارائه نيمرخی از کیفیت، همیشه با عینیت همراه نیست و با ذهنیت حرکت می‌کند (Ivancevich, 2001).

چاپمن، کیفیت را معادل استانداردهای آموزش، همچون سطح پیشرفت فراگیران می‌داند. این تعریف از کیفیت، همخوانی کاملی با تمرکز به وجود آمده روی یادگیری فراگیران دارد (Chapman, 1999).

بیکر، کیفیت را مجموع برآیندهای یک دوره آموزشی تعریف می‌کند. به گمان وی، زمانی می‌توان یک دوره را با کیفیت قلمداد کرد که خروجی‌هایی مانند: ایجاد سطح خاصی از توانایی در حداکثر زمان ممکن، ارضای نیازهای مهارتی و برآورده کردن

سواد فرهنگی

مفهوم سواد فرهنگی نخستین بار توسط اندیشمند برجسته‌ای به نام هیرچ در سال ۱۹۸۲ تعریف شد. وی در کتاب معروف خود با عنوان «سواد فرهنگی: آنچه هر آمریکایی باید بداند» استدلال می‌کند که سواد فرهنگی در جامعه‌ی آمریکا، مشتمل بر شناخت کافی از ۵۰۰۰ موضوع مختلف است که یکی از آنها شناخت

امام خمینی (ره)، رهبر کبیر انقلاب اسلامی است: ۱) از منظر «درون‌جامعه‌ای» که مشتمل بر شناخت عناصر اساسی تشکیل‌دهنده‌ی فرهنگ ملی و شناخت آن‌دسته از عناصر جهانی است که بر فرهنگ ملی تأثیرگذار هستند؛ ۲) از منظر «برون‌جامعه‌ای» که به معنای برخورداری از سواد فرهنگی در مورد سایر ملت‌هاست. آن‌دسته از شهروندان ایرانی که زندگی فردی و حرفه‌ای آن‌ها در محدوده‌ی مرزهای جغرافیایی کشور تعریف می‌شود، صرفاً نیازمند سواد فرهنگی ملی هستند. سایر شهروندان، به‌ویژه صاحبان کسب‌وکارهایی که با سایر کشورها دادوستد تجاری، صنعتی و دانشی دارند، نیازمند برخورداری از سواد فرهنگی کافی در مورد جوامعی خواهند بود که با آن‌ها سروکار دارند.

سواد، شالوده‌ی آگاهی‌ها و تفکر انسانهاست. طبق تعریف، سواد به طیفی از توانمندی‌های موردنیاز برای برقراری ارتباط با دیگران از طریق گفتگو، خواندن، نوشتن و استفاده از ریاضیات اطلاق می‌شود که با به‌کارگیری رسانه‌ها و فناوری‌های مختلف به ظهور می‌رسد و هدف آن ارتقای زندگی روزمره مشارکت جمعی، حل مسائل بشری و توسعه‌ی ظرفیت‌های فردی و اجتماعی انسان و جامعه‌ی اوست. بدون شک دستیابی به اهداف توسعه‌ای در کشور، مستلزم پرورش شهروندانی است که از سواد مفید و کافی برخوردار باشند. به‌سادگی می‌توان نشان داد که فرآیند تحقق این الزام با طراحی یک جریان سوادافزایی آغاز می‌شود.

کیفیت در آموزش به طور متفاوتی توسط محققان تعریف می‌گردد (فیگن‌بام، ۱، ۱۹۵۱). انطباق خروجی آموزش به نسبت اهداف برنامه‌ریزی شده، مشخصات و الزامات (کرازبی، ۲، ۱۹۷۹؛ گلیمور، ۳، ۱۹۷۴) اجتناب از نقص در آموزش (پیتر و واترمن، ۴، ۱۹۸۲) برتری در آموزش (پاراسورامان، ۵ و همکاران، ۱۹۸۵) کیفیت در آموزش را به عنوان روبه‌رو شدن و یا فراتر رفتن از انتظارات مشتریان آموزش تعریف می‌کند و (تنگ و زیری، ۶، ۱۹۹۸؛ رینولد، ۷، ۱۹۸۶) آن را به عنوان تناسب برای هدف تعریف می‌کند (Alfani A. M. 2016) (pp:377-384).

ادوارد سالیس ۸ در راستای پاسخگویی به این پرسش که چرا بخش آموزش بهبود کیفیت را دنبال می‌نماید، چهار ضرورت را به قرار ذیل بر می‌شمرد:

- ۱) ضرورت اخلاقی - مرتبط با مشتریان
- ۲) ضرورت حرفه‌ای - مرتبط با نقش حرفه‌ای فرهیختگان
- ۳) ضرورت رقابتی - مرتبط با رقبا
- ۴) ضرورت مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی - مرتبط با گروه‌های قانونی

که نشان می‌دهد بهبود کیفیت در بخش آموزش علاوه بر اهمیت آن یک ضرورت محسوب می‌شود اما جنبش کیفیت در عرصه صنعت و تجارت واحد خاستگاهی با قدمت بیشتر است که موجب شده است بخش آموزش دنباله‌رو آن باشد. به عبارتی بخش آموزش علیرغم یک نوع بی‌میلی و اکراه دیرینه در استقبال از زبان و متدولوژی‌های مدیریت صنعتی به این آگاهی رسیده است که می‌توان از تجربیات بخش صنعت بهره‌جست البته به شرطی که تفاوت در به‌کارگیری مفاهیم در دو بافت متفاوت صنعت و خدمات لحاظ شود. این بدین معنا است که توجه به تفاوت‌های موجود بین کالا و خدمات، چارچوب‌های مفهومی متفاوتی را در دو بخش می‌طلبد (اسمعیلی، ۱۳۸۵)

مفهوم سواد فرهنگی (به‌عنوان مجموعه‌ای از سواد‌های مذکور) است و از آن به‌عنوان شالوده‌ی توسعه فرهنگی کشور نیز تعبیر می‌شود و راهکارهای مشخصی را برای ارتقای آن پیشنهاد شده و وجود دارد. منظور از سواد فرهنگی، شناخت «میدان‌های» فرهنگی مختلف یا شناخت قواعد نوشته و نانوشته، گونه‌ها گفتمان‌ها، انواع سرمایه‌ها، ارزش‌های فرهنگی موجود، زمینه‌ها و ملزوماتی است که بر عمل انسان‌ها تاثیر می‌گذارد. این شناخت، سواد خاصی را در ارتباط با «میدان» معینی در اختیار افراد قرار می‌دهد و به آن‌ها امکان می‌دهد که بدانند چه اتفاقاتی پیرامون آن‌ها در حال وقوع است تا بتوانند در خصوص نحوه تعامل با آن میدان‌ها تصمیم بگیرند یعنی بتوانند تشخیص دهند که چه رفتارها، کردارها، گونه‌ها یا گفتمان‌هایی در شرایط خاصی مناسب یا مقتضی هستند. از آنجا که معناسازی با توجه به «میدان» صورت می‌گیرد میزان آشنایی افراد با نظام‌های معنایی مختلف (مثلا زبان بدن و یا مد) و کنش‌های مرتبط با آنها و همچنین توانایی افراد در خوانش و استفاده از نظام‌های معنایی مختلف میزان برخورداری آنان از سواد فرهنگی را تعیین می‌کند.

سواد رسانه‌ای

در عصر کنونی، رسانه‌های اجتماعی عامل تحولات و تغییرات محسوب می‌شوند، لذا این رسانه‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در زندگی انسان‌ها ایفا می‌کنند. از سال ۲۰۰۵ میلادی تاکنون موضوع شبکه‌های اجتماعی مجازی، اصلی‌ترین مشغله‌ی کاربران اینترنت در جهان و به تبع آن در ایران بوده است. روند رو به رشد در طول پنج سال گذشته حیرت‌انگیز بوده است، به نحوی که از میان ۲۰ سایت پربازدید جهان، ۱۲ سایت در تقسیم‌بندی شبکه‌های اجتماعی می‌گنجد. کاربران ایرانی استقبال گسترده‌ای از شبکه‌های اجتماعی کرده‌اند و همان‌گونه که در زمینه‌ی وبلاگ‌نویسی در مقاطعی رتبه‌ی اول جهان (نسبت به جمعیت) به خود

اختصاص داده بودند، در شبکه‌های اجتماعی نیز حضور گسترده و فعال داشته‌اند؛ به عنوان مثال پس از راه‌اندازی سامانه‌ی اروکات، ایرانی‌ها پس از برزیلی‌ها، آمریکایی‌ها و هندی‌ها به چهارمین ملیت در این شبکه‌ها تبدیل شدند (رسولی و مرادی، ۱۳۹۱: ۸۵).

شبکه‌های اجتماعی همان رسانه‌های اجتماعی هستند که در فضای مجازی قابل دسترس عموم قرار می‌گیرند. از این‌رو اصطلاح شبکه‌های اجتماعی زیرمجموعه‌ی شبکه‌های اجتماعی به علت بی‌مکانی حاکم بر اینترنت بر علایق افراد و گروه‌ها بنیان نهاده شده‌اند. لذا شبکه‌های اجتماعی بر پایه‌ی مشارکت همگانی بنیان نهاده‌اند (حکیمی، ۱۳۹۱). در واقع، شبکه‌های اجتماعی، مجموعه سایت‌هایی است که به کاربرانی که دوست دارند این امکان را فراهم می‌آورد تا علاقه‌مندی‌ها، افکار و فعالیت‌های خود را با دیگران به اشتراک بگذارند و بدین‌طریق به تقویت و توسعه‌ی تعاملات اجتماعی در فضای مجازی بپردازند (پمپک و همکاران، ۲۰۰۹: ۲۲۸).

منظور استعاره‌ی سواد رسانه‌ای به این معنی است که آموزش رسانه‌های جمعی می‌بایست با تاکید بر هر دو مهارت خواندن و نوشتن پیام‌های رسانه‌ای، برای تولید درک، شناخت و فهم پیام از سوی مخاطبان شکل گیرد. به عبارت دیگر همانند آموزش سواد الفبائی. بحث رایجی در زمینه‌ی بهترین و مؤثرترین شیوه‌های آموزش سواد رسانه‌ای و تولید پیام در دو حوزه (نوشتاری و دیداری) باید شکل گیرد؛ و همچنین اینکه چگونه این دو مهارت باید در تعامل باشند، تا سواد رسانه‌ای به عنوان یک واقعیت اجتماعی مطرح شود. «خصوصاً مسأله‌ای که مطرح است این که چگونه ما میان آن چه که روانشناسان فرایندهای پائین به بالا (جزء به کل) و بالا به پائین (کل به جزء) می‌خوانند، تعادل برقرار می‌کنیم. در زمینه‌ی خواندن آیا اولویت نخست در رمزگشایی عناصر زبانی

(آواشناسی) است یا این که هدف، تعقیب و تشویق خواننده به دنبال معنی است» (باکینگهام، ۲۳۳: ۱۳۸۹)

سواد اطلاعاتی

جهان امروز با چالش‌های همزمان تکنولوژی‌های ارتباطی و فرهنگی رو به رو است. نخستین چالش، به رسانه و تکنولوژی‌های مرتبط با آن مربوط می‌شود؛ و چالش دوم، از راه‌ها و وسایل پذیرش تکنولوژی‌ها در شیوه زندگی فردی و نظام اجتماعی، یعنی چگونگی پیوند خوردن تکنولوژی‌ها به شیوه‌های زندگی افراد و هویت ملی آنها مربوط می‌شود. در این دیدگاه، محتوای پیام و کیفیت و معانی آن همراه با پذیرش تکنولوژی‌های ارتباطات به خودی خود مورد تأکید قرار می‌گیرد. اشاعه تکنولوژی‌های ارتباطی، توسعه تکنولوژی‌های اجتماعی را می‌طلبد. واژه تکنولوژی، هم به روند انجام کارها و هم به سیستم تحمیل تکنولوژی گفته می‌شود. تکنولوژی اجتماعی به گونه‌ای عمل می‌کند که فعالیت مردم، به تغییرات اجتناب ناپذیر در نظام اجتماعی منجر می‌شود. در چارچوب دگرگونی تکنولوژیک، مفهوم تکنولوژی اجتماعی با پذیرش یک رسانه خاص و تعبیر پیام ارسالی از طریق افراد و نظام اجتماعی مشخص می‌گردد. عرضه هر تکنولوژی جدید تغییراتی را به دنبال دارد. شاید میزان و تأثیر دگرگونی چندان چشم گیر نباشد؛ چون در اغلب موارد تأثیر دگرگونی برای دوران قابل ملاحظه‌ای و حتی برای نسل‌ها نامحسوس باقی می‌ماند. از دیدگاه تکنولوژی اجتماعی، نیازهای کارکرد تکنولوژی، باید با الگوهای موجود کنش‌های متقابل انسانی سازگار بوده و در نظام‌های اجتماعی دارای معنی باشد. برای آن که تغییرات تکنولوژیک از سوی مردم کشوری پذیرفته شوند باید آن تکنولوژی‌ها، خود را با استانداردهای سنت‌های اجتماعی آنان که به صورت راهنما برای پذیرش و سانسور تغییرات تکنولوژیک، از سوی مردم و هم از سوی حکومت عمل می‌کنند، تطبیق دهند.

بدین ترتیب مفهوم تکنولوژی اجتماعی برای هرگونه تغییر تکنولوژیک جنبه حیاتی دارد (هنسون و اومانارولا، ۱۵: ۱۳۷۸).

پیشرفت تکنولوژی ارتباطات در دنیای امروز پیوستگی دو فضای متفاوت واقعی و مجازی را منجر شده است. به نظر می‌رسد بررسی اثرگذاری و اثرپذیری متقابل این دو فضا بر یکدیگر به منظور حل تعدادی از مشکلات ناشی از تکنولوژی‌های نوین به خصوص در حوزه ارتباطات و پیش‌بینی مسائلی که در این حوزه برای آینده بشر سازنده است، ضروری است. این ضرورت از آن حیث است که در حوزه‌ی قدرت و سیاست در جامعه‌ی شبکه‌ای می‌توان اظهار نمود که در آینده وضعیت افراد در شبکه‌های رسانه‌ای تعیین‌کننده‌ی وضعیت آنها در جامعه خواهد بود (لیتوین و همکاران، ۱۰، ۲۰۰۸).

سواد میان فرهنگی

تنوع فرهنگی در ایران عاملی است که می‌تواند دو نقش کاملاً متفاوت ایفا نماید؛ از طرفی در صورت مدیریت صحیح تأثیرات این تنوع گسترده فرهنگی، می‌توان از جامعه‌ای یکپارچه و متحد و با حداقل تنش و تضاد میان اقوام و فرهنگ‌های مختلف برخوردار بود. اما از سوی دیگر در صورت مدیریت نادرست تأثیرات تنوع فرهنگی، شاهد فرپاشی انسجام ملی و بروز خشونت و تنش میان اقوام و فرهنگ‌های ساکن در گستره ایران زمین خواهیم بود. در بررسی لزوم هم-افزایی فرهنگی در ایران، به بررسی دو موضوع عمده و اساسی مدیریت تنوع فرهنگی و پدیده جهانی شدن پرداخته می‌شود که به روشن شدن اهمیت هم‌افزایی فرهنگی در جوامع متنوع در سطوح محلی، ملی و بین-المللی کمک شایانی می‌کند.

تنوع می‌تواند به اشکال گوناگونی ظاهر شود. اقسام تنوع را می‌توان تنوع دینی-مذهبی، تنوع قومی، تنوع زبانی و تنوع ملی برشمرد. از حیث مذهب در ایران تنوع مشاهده می‌شود. دین رسمی در ایران اسلام

عربی، بلوچی، بختیاری، تالشی، مازنی و ترکمنی را مشاهده کرد (نساج، ۱۳۸۸: ۱۳۶).

متغیرهای مورد بررسی در این تحقیق عبارتند از:

متغیر مستقل: سواد فرهنگی مدیران مدارس (سواد اطلاعاتی، سواد رسانه‌ای و سواد میان فرهنگی)
متغیر وابسته: کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

سواد فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد.

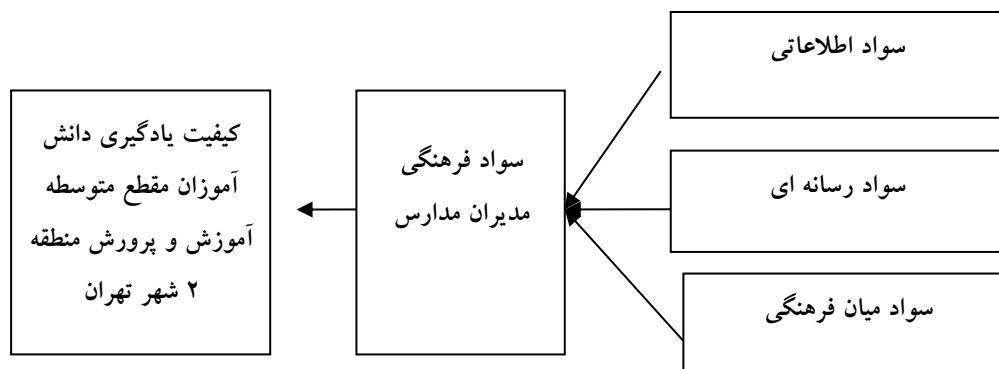
فرضیه‌های فرعی

سواد اطلاعاتی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد.

سواد رسانه‌ای مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد.

سواد میان فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد.

بوده و اکثریت مردم ایران شیعه مذهب و در میان اعراب خوزستان، اکثریت شیعه و معدودی اهل سنت هستند. حدود پنج هزار نفر از اعراب خوزستان مندائی یا صائبی هستند که نام آن‌ها در سوره بقره، مائده و حج ذکر شده است (قیصری، ۱۳۸۶: ۷۲-۶۴). از حیث مذهبی، کردها به دو گروه سنی شافعی و شیعه تقسیم می‌شوند. کردهای کردستان اغلب اهل سنت و شافعی مذهب یا یکی از مذاهب چهارگانه اهل سنت (حنفی، مالکی، حنبلی و شافعی) هستند. کردهای منطقه کرمانشاهان و ایلام به‌طور عمده شیعه بوده و در کنار آن‌ها مسلک‌های دیگری چون اهل حق و علی‌الهی نیز وجود دارد. از نظر مذهبی، اقلیت بلوچ‌های ایران اهل سنت هستند و ترکمن‌ها مسلمان و پیرو اهل سنت و بیشتر پیرو مذهب حنفی هستند (صالحی امیری، ۱۳۸۸: ۲۳۷-۲۲۹). به این مجموعه باید پیروان دیگر ادیان الهی از ادیان باستانی چون صائین و پیامبران اولوالعزم همچون آرامنه، آشوریان، کلدانیان، یهودیان (قیصری، ۱۳۸۶: ۷۱) و زرتشتیان را اضافه کرد. اگرچه ایران دارای اکثریت ۶۰ درصدی فارسی زبان است؛ اما وجود شش قومیت عمده ترک، کرد، عرب، لر، بلوچ و ترکمن در درون این واحد ملی، می‌تواند جای تأمل و بررسی داشته باشد (خداداد حسینی و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۳). از نظر تنوع زبانی نیز در ایران می‌توان یازده هویت زبانی شامل فارسی، ترکی، کردی، گیلکی، لری،

نمودار ۱: مدل تحلیلی تحقیق

روش تحقیق

نمونه گیری و انتخاب یک گروه کوچک موسوم به نمونه از یک گروه بزرگتر موسوم به جامعه آماری یا جمعیت اصلی سرو کار دارد. پژوهشگر به وسیله داده‌ها و اطلاعات حاصله از نمونه به برآورد پیشگویی ویژگیهای جمعیت مورد مطالعه می‌پردازد.

یافته‌های تحقیق

بررسی فرضیه‌های تحقیق

فرضیه فرعی اول

«سواد اطلاعاتی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد»

جدول ۱: خلاصه نتایج توصیفی مدل رگرسیونی

فرضیه فرعی اول

ضرب همبستگی	ضرب تعیین	ضرب تعیین تعدیل شده	آماره دوربین واتسون
۰/۴۵۳	۰/۲۰۵	۰/۲۰۱	۲/۰۷۱

بدین ترتیب همان طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، مقدار آماره دوربین واتسون (۲/۰۷۱) در فاصله ۱/۵-۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرضیه عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین ۰/۲۰۵ می‌باشد که این موید آن است که ۲۰/۵٪ از تغییرات متغیر وابسته به کمک متغیر مستقل قابل تبیین است.

با توجه به مقداره آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

اصولاً با توجه به ماهیت تحقیق و متناسب با موضوع مورد بررسی، روش‌های مختلفی وجود دارد. استفاده از هر یک از روش‌های تحقیق به ماهیت و زمینه تحقیق، فعالیت‌های لازم به نتیجه گیری و میزان مسئولیت محقق در مقابل نتایج و اهداف تحقیق بستگی دارد. با توجه به مسائل مطروحه و مطالعه اسناد و مدارک و همچنین مطالعات تحلیلی در خصوص ادبیات تحقیق، پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه‌های اجراء همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق عبارت از کلیه مدیران مدارس مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران می‌باشند که تعداد آنها حدوداً ۴۰۰ نفر می‌باشد. روش نمونه گیری در این پژوهش روش نمونه گیری ساده می‌باشد. از جامعه آماری مذکور با توجه به ضوابط نمونه گیری (براساس شیوه نمونه گیری مندرج در جدول مورگان (تعداد ۱۲۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده است. در این تحقیق داده‌های حاصل از گردآوری پرسشنامه‌ها به دو طریق مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند: در مرحله نخست داده‌ها به شیوه آمارتوصیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند که در این قسمت از طریق جداول، اشکال و نمودارها و ... به توصیف آنها پرداخته می‌شود. در مرحله دیگر به روش تحقیق همبستگی، از طریق آزمونهای آماری مناسب رابطه مؤلفه‌های سواد فرهنگی مدیران مدارس و کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران مورد بررسی قرار می‌گیرد. در تحلیل استنباطی، همواره محقق با جریان

جدول ۲: آزمون ANOVA فرضیه فرعی اول

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
رگرسیون	۱۶/۹۳۶	۱	۱۶/۹۳۶	۵۴/۴۵۷	۰/۰۰۰
خطا	۱۱۸/۷۹۹	۳۸۲	۰/۳۱۱		
کل	۱۳۵/۷۳۵	۳۸۳			

جدول ۳: تحلیل رگرسیونی و ضرایب رگرسیون فرضیه فرعی اول

متغیر	B	خطای استاندارد	ضریب استاندارد شده بتا	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۱/۸۸۱	۰/۱۹۶	-	۹/۵۸۹	۰/۰۰۰
سواداطلاعاتی مدیران مدارس	۰/۳۵۹	۰/۰۴۹	۰/۴۵۳	۷/۳۸	۰/۰۰۰

رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین ۰/۲۸۹ می‌باشد که این موید آن است که ۲۸/۹٪ از تغییرات متغیر وابسته به کمک متغیر مستقل قابل تبیین است.

جدول ۴: خلاصه نتایج توصیفی مدل رگرسیونی فرضیه فرعی دوم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آماره دوربین واتسون
۰/۵۳۸	۰/۲۸۹	۰/۲۸۲	۲/۰۹۲

با توجه به مقدره آماره آزمون F و معنی داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

با توجه به جدول ۶ مشاهده می‌شود، سطح معنی داری متغیر سواد رسانه‌ای مدیران مدارس (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$ و $= 0.05\alpha$) در نتیجه متغیر سواد رسانه‌ای کارکنان مراکز فرهنگی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت سواد رسانه‌ای مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه

با توجه به جدول ۳ مشاهده می‌شود، سطح معنی داری متغیر سواداطلاعاتی مدیران مدارس (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$ و $= 0.05\alpha$) در نتیجه متغیر سواداطلاعاتی کارکنان مراکز فرهنگی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت سواداطلاعاتی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد و فرضیه فوق تایید می‌گردد. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی می‌توان گفت سواداطلاعاتی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر مثبت دارد.

فرضیه فرعی دوم

«سواد رسانه‌ای مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد.»

بدین ترتیب همان طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، مقدار آماره دوربین واتسون (۲/۰۹۲) در فاصله ۱/۵-۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرضیه عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از

جدول ۶: آزمون ANOVA فرضیه فرعی دوم

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
رگرسیون	۱۵/۵	۱	۱۵/۵	۴۹/۲۴۶	۰/۰۰۰
خطا	۱۲۰/۲۳۴	۳۸۲	۰/۳۱۵		
کل	۱۳۵/۷۳۵	۳۸۳			

جدول ۷: تحلیل رگرسیونی و ضرایب رگرسیون فرضیه فرعی دوم

متغیر	B	خطای استاندارد	ضریب استاندارد شده بتا	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۲/۵۰۷	۰/۱۱۸	-	۲۱/۱۸۷	۰/۰۰۰
سواد رسانه‌ای مدیران مدارس	۰/۴۶۶	۰/۰۳۵	۰/۵۳۸	۱۳/۳۱۴	۰/۰۰۰

با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

با توجه به جدول ۹ مشاهده می شود، سطح معنی داری متغیر سواد میان فرهنگی مدیران مدارس (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$ و $\alpha = 0.05$) در نتیجه سواد میان فرهنگی کارکنان مراکز فرهنگی وارد مدل رگرسیونی می شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت سواد میان فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می باشد و فرضیه فوق تایید می گردد. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی می توان گفت سواد میان فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر مثبت دارد.

فرضیه اصلی

«سواد فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می باشد.»

بدین ترتیب همان طور که در جدول ۱۰ مشاهده می شود، مقدار آماره دوربین واتسون (۱/۸۱۶) در

شهر تهران تاثیر گذار می باشد و فرضیه فوق تایید می گردد. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی می توان گفت سواد رسانه ای مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر مثبت دارد.

فرضیه فرعی سوم

«سواد میان فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می باشد.»

بدین ترتیب همان طور که در جدول ۷ مشاهده می شود، مقدار آماره دوربین واتسون (۱/۹۵۴) در فاصله ۱/۵-۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرضیه عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین ۰/۱۸۱ می باشد که این موید آن است که ۱۸/۱٪ از تغییرات متغیر وابسته به کمک متغیر مستقل قابل تبیین است.

جدول ۷: خلاصه نتایج توصیفی مدل رگرسیونی

فرضیه فرعی سوم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آماره دوربین واتسون
۰/۴۲۶	۰/۱۸۱	۰/۱۷۹	۱/۹۵۴

جدول ۸: آزمون ANOVA فرضیه فرعی سوم

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
رگرسیون	۲۴/۶۳۲	۱	۲۴/۶۳۲	۸۴/۶۹۲	۰/۰۰۰
خطا	۱۱۱/۱۰۳	۳۸۲	۰/۲۹۱		
کل	۱۳۵/۷۳۵	۳۸۳			

جدول ۹: تحلیل رگرسیونی و ضرایب رگرسیون فرضیه فرعی سوم

متغیر	B	خطای استاندارد	ضریب استاندارد شده	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۲/۰۴	۰/۱۴۱	-	۱۴/۴۶۷	۰/۰۰۰
سواد میان فرهنگی مدیران مدارس	۰/۳۲۱	۰/۰۳۵	۰/۴۲۶	۹/۲۰۳	۰/۰۰۰

بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر مثبت دارد.

نتیجه گیری

از دیر باز فرهنگ و موضوعات فرهنگی در کانون مطالعات اجتماعی و انسانی جای گرفته اند. رشد علوم بین رشته‌ای نیز به توجه بیشتر و بررسی ابعاد فرهنگی، مفاهیم و تعاریف فرهنگی، پژوهش‌ها، نظریه‌ها و مسائل مرتبط با آن از سوی دانشمندان علوم اجتماعی و انسانی در اکثر حوزه‌ها منجر شده است. به دلیل پیچیدگی و تنوع و حساسیت‌ها و ظرافت‌های مقوله فرهنگ، مدیریت آن نیز بایستی از قابلیت‌ها و توانمندی‌های بالایی برخوردار باشد، لذا شناخت آسیبها و عواملی که موجب تقلیل توانمندی‌ها در جهت تحقق اهداف و کارکردهای مثبت هستند موضوع با اهمیتی است، به ویژه اینکه مطالعات عمیق می‌تواند جنبه درمانی یا توسعه‌ای داشته باشد و نظام فرهنگی اصولاً تعادل بخش و ثبات بخش بین سایر نظام‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی از طریق حفظ الگوهای هنجاری است. از اهتمام به حوزه فرهنگی به عنوان یک مقوله جدی مدیریتی دیر زمانی نمی‌گذرد.

تنوع فرهنگی ویژگی جهان کنونی است و امروزه به‌ندرت جامعه‌ای را می‌توان یافت که از نظر فرهنگی همانند و یک‌دست باشد. مدرنیته و صنعتی شدن، برچیده شدن مرزهای جغرافیایی، سهولت حمل و نقل

جدول ۱۰: خلاصه نتایج توصیفی مدل رگرسیونی

فرضیه فرعی سوم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آماره دوربین واتسون
۰/۶۴۶	۰/۴۱۷	۰/۴۰۸	۱/۸۱۶

فاصله ۱/۵-۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرضیه عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین ۰/۴۱۷ می‌باشد که این موید آن است که ۴۱/۷٪ از تغییرات متغیر وابسته به کمک متغیر مستقل قابل تبیین است.

با توجه به مقادیر آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

با توجه به جدول ۱۲ مشاهده می‌شود، سطح معنی داری سواد فرهنگی مدیران مدارس (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$ و $\alpha = 0.05$) در نتیجه متغیر سواد فرهنگی کارکنان مراکز فرهنگی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت سواد فرهنگی مدیران مدارس بر کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران تاثیر گذار می‌باشد و فرضیه فوق تایید می‌گردد. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی می‌توان گفت سواد فرهنگی مدیران مدارس

جدول ۱۱: آزمون ANOVA فرضیه فرعی سوم

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
رگرسیون	۲۸/۵۸	۱	۲۸/۵۸	۱۰۱/۸۸۷	۰/۰۰۰
خطا	۱۰۷/۱۵۴	۳۸۲	۰/۲۸۱		
کل	۱۳۵/۷۳۵	۳۸۳			

جدول ۱۲: تحلیل رگرسیونی و ضرایب رگرسیون فرضیه فرعی سوم

متغیر	B	خطای استاندارد	ضریب استاندارد شده بتا	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۱/۵۹۶	۰/۱۷۲	-	۹/۲۶۴	۰/۰۰۰
سواد فرهنگی مدیران مدارس	۰/۴۵۹	۰/۰۴۶	۰/۶۴۶	۱۰/۰۹۴	۰/۰۰۰

و مسافرت، روند رو به گسترش مهاجرت به شهرها و کشورهای مختلف، شکل‌گیری جوامع جدید در قالب شهرها و کشورهایی که از افراد مهاجر تشکیل شده و سازمان‌هایی که دارای کارکنانی از اقوام و ملل گوناگون هستند، جهان امروز را به ترکیب در هم تنیده‌ای از فرهنگ‌های مختلف و متفاوت تبدیل کرده است.

سوء مدیریت تأثیرات تنوع فرهنگی در جوامع متنوع از جمله جامعه ایران، موجب گسست فرهنگی در جامعه شده و نتیجه آن بروز خشونت و تنش میان فرهنگ هاست که انسجام جوامع را از بین برده و به فروپاشی می‌انجامد. بنابراین برخورداری از رویکردی مطلوب جهت مدیریت مناسب تأثیرات تنوع فرهنگی در جوامع متنوع امری ضروری است.

از طرفی جهانی شدن امروز به عنوان یک روند ایجاد فضای واحد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در سیاره زمین شناخته می‌شود. این نشان دهنده این واقعیت است که فرهنگ جهانی روند مختلف توسعه اجتماعی و فرهنگی، ظهور الگوهای جهانی مصرف و مصرف‌گرایی، پرورش شیوه زندگی جهان وطنی، گسترش جهانی گردشگری، گسترش آموزش و پرورش در مقیاس جهانی، و کاهش در حاکمیت دولت‌های ملی را به ارمغان می‌آورد (پتروسکی^{۱۱}، ۲۰۱۱).

در عرصه صنعت مدیریت کیفیت یک نوع سیر تحولی را پیموده است و تا آنجا پیش رفته است که جدیدترین مفهوم آن در اصول «مشارکتی محوری»، «مشارکت جمعی» و «بهبود مستمر» منعکس شده است.

کیفیت در آموزش یک مفهوم چند بعدی است به همین دلیل نگرش‌های مختلفی که برای تعریف کیفیت در دسترس هستند یک طرح سه بعدی را در اصل برای کیفیت این طرح کیفیت را در میان سه بعد قرار می‌دهد:

• بعد عینی در مقابل ذهنی: این بعد به این پرسش اشاره می‌کند که چه کسی معیارها و ارزشهای کیفیت را تعریف می‌کند. اگر ارزش کیفیت را تنها از میان درجه کارایی یک محصول تعریف کنند، کاتیلیوت^{۱۲} (۲۰۰۹) آن را کیفیت عینی می‌نامد. پس شاخص‌های کیفیت باید جدا از خوبیهای نسبی که از آن انتظار می‌رود صحیح باشند. برای آموزش، شاخص‌های کیفیت معمولاً از نظر عوامل فردی یا جمعی به شکل ذهنی تعریف شده اند. تعیین نیازهای کیفیت از نظر مخاطبان یا فراگیران یک تعریف ذهنی کیفیت است.

• بعد ذاتی در برابر ابزاری: این بعد به این سوالات مربوط است که کجا می‌توان کیفیت را مشاهده کرد و چه وقت آشکارا فابل اندازه گیری می‌شود. کیفیت ذاتی با کیفیت یک محصول که می‌توان آنرا به شکل پاینده و درون زاد مشاهده کرد ارتباط دارد. اگر کیفیت، خود را تنها از طریق فرآیند خدمت‌رسانی و مثلاً «مشارکت مخاطبان نشان دهد، به آن کیفیت ابزاری می‌گوییم. غالباً از اشیایی با شاخص‌های کیفیت ذاتی (مثل: نظام‌های مدیریت فراگیری، ابزار فراگیری و...) در مسیری ابزاری استفاده می‌کنیم.

• بعد درونی در برابر بیرونی: اگر فرآیندها و ساختارهای سازماندهی شده را در زمانی که کیفیت آموزش را ارزیابی می‌کنند و یا درباره آن اطمینان می‌دهند حساب کنیم می‌گوییم که متعلق به کیفیت درونی می‌باشند. اگر یک سازمان یا ارگان آموزشی جزئی از یک ارزیابی کیفیت نیست می‌گوییم آنها متعلق به کیفیت بیرونی هستند. ارزیابی کیفیت آموزش یک فرآیند فعال را طلب می‌کند. ابعاد بیرونی و درونی را می‌توان برای تمایز بین ارزیابی‌های کیفیتی استفاده کرد که یا با ساختار سطحی (بعد بیرونی) و یا با ساختار عمیق (بعد درونی) یک خدمت آموزشی مرتبط است.

منابع و مأخذ

- اسحاقیان، مهدی، عمادزاده، مصطفی (۱۳۸۲) «کیفیت در نظام تعلیم و تربیت». فصلنامه آموزه، شماره ۱۳: ۲-۶.
- اسماعیلی، مریم (۱۳۸۵)، «رسی رابطه مهارت‌های ارتباطی اساتید در مدیریت کلاس درس با شنود موثر دانشجویان در دانشگاه شهید باهنر کرمان»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- تورانی، حیدر (۱۳۸۰). «الگوی برای ارتقای مستمر کیفیت در فرایند برنامه درسی دوره ابتدایی». فصلنامه علمی- پژوهشی تعلیم و تربیت، حکیمی، رویا. (۱۳۹۱). نقش شبکه‌های اجتماعی بر هویت مطالعه‌ی موردی بر فیس بوک و کاربران کرد، مجله جهانی رسانه، شماره ۱۰.
- خداداد حسینی، سید حمید؛ شاه طهماسبی، اسماعیل؛ شمس الهی، سارا. (۱۳۹۰)، «تبیین جایگاه مدیریت تنوع قومی؛ عامل فراموش شده بهره‌وری در مدیریت کلان فرهنگی کشور»، ماهنامه علمی تخصصی مهندسی فرهنگی، شماره ۵۴-۵۳، صص ۴۴-۵۹.
- رسولی، محمدرضا و مرادی، مریم. (۱۳۹۱). عوامل مؤثر بر تولید محتوا در شبکه‌های اجتماعی، علوم اجتماعی، شماره ۵۶، آبان.
- صالحی امیری، سیدرضا. (۱۳۸۸)، انسجام ملی و تنوع فرهنگی، تهران، ناشر: مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام، چاپ اول.
- عمادزاده، مصطفی (۱۳۷۲). «عوامل مؤثر در بهبود کیفیت تدریس». فصلنامه دانش مدیریت، شماره ۲۹.
- عمادزاده، مصطفی: ۱۳۷۲ عوامل مؤثر در بهبود کیفیت تدریس، فصلنامه دانش مدیریت، شماره ۲۹، قیصری، نوراله. (۱۳۸۴)، «تنوع فرهنگی و وحدت ملی در ایران: الزامات نظری و رهیافتی»، پژوهشنامه تنوع فرهنگی و همبستگی ملی (شماره ۸)، ناشر: مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام، (۱۳۸۶)، صص ۵۱-۸۴.
- نساج، حمید. (۱۳۸۸)، «جهانی‌شدن و هویت اقوام ایرانی؛ با تأکید بر مؤلفه‌های زبان و آداب و رسوم»، دو فصلنامه تخصصی پژوهش سیاست نظری، شماره پنجم، صص ۱۵۶-۱۲۹.
- هنسون، جریس. و اومانارولا. (۱۳۷۸). تکنولوژی‌های جدید ارتباطی در کشورهای در حال توسعه. ترجمه داود حیدری. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
- Alfani A. M. (2016). Training Impact On The Performance Of Employees “A Case Jordanian Travel And Tourism Institutions. Medwell Jurnal Vol.10 (4) , pp:377-384.
- Baker. Mery, (1999) , Training Effectiveness Assessment, Naval Air Warfare center Training System Devison.
- Chapman. R & Wilson.p, (1999) , Total Quality Training and Human Resource Development, Dogan page.
- Ivancevich.John.M, (2001) ,Human Resource Management,Eight Edition, Mcgrawhill companies.
- Litvin, S.W., Goldsmith, R.E, Pan, B., (2008). Electronic word of mouth in hospitality and tourism management, Tourism management, Vol. 29, No. 3, pp. 458-468.
- Pempek, T., & et al., (2009). College Students' Social Networking Experiences on Facebook, Journal of Applied Developmental Psychology, Vol. 30, pp. 227-238.
- Petr, K., Badurina, B (2005). Family literacy and poverty: related or not? 14th European Conference on Reading, Literacy without Boundaries Zagreb, Croatia, PP. 89-100
- Petrovski V. (2011). Multiculturalism, globalization and the implications on education. Procedia Social and Behavioral Sciences 15 (2011) 1366-1371.

یادداشت‌ها

- ¹ Feiganbaum
- ² Crosby
- ³ Gilmore
- ⁴ Peters & Waterman
- ⁵ Parasuraman
- ⁶ Tang & Zairi
- ⁷ Reynolds
- ⁸ Edward Sallis
- ⁹ Pempek
- ¹⁰ Litvin & et al
- ¹¹ Petrovski
- ¹² Katiliute